

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
Кафедра психології та особистісного розвитку

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»**

ПРОГРАМА
(шифр за ОПП – ОК.16)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 Психологія
Освітня професійна програма: Психологія

2021 рік

*Обговорено і затверджено вченою радою
ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
протокол № ____ від ____ листопада 2021 р.*

*Схвалено на засіданні кафедри психології та особистісного розвитку
ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
протокол № 3 від 06 жовтня 2021 р.*

Методичні рекомендації щодо проходження практики «Психолого-педагогічна практика»: освітньо-професійна програма «Психологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». П.В. Лушин, О.В. Брюховецька, Т.В. Чаусова. Київ : ДЗВО «УМО», 2021. 18 с.

В методичних рекомендаціях щодо проходження практики «Психолого-педагогічна практика» розглядаються питання організації, проведення та підведення підсумків практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія». Представлено опис, мету та завдання практики «Психолого-педагогічна практика»; компетентності та результати, які мають отримати здобувачі освіти; наведено інформацію про базу практики; описано структуру практики, формат самостійної творчої діяльності здобувачів освіти, вимоги до оформлення звіту; зазначено методи навчання, визначено контрольні заходи та описано систему оцінювання; наведено інформаційні ресурси та додатки.

© П. Лушин, О. Брюховецька, Т. Чаусова, 2021
© ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ОПИС ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»	4
2 МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»	5
3 КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»	6
4 БАЗА ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ»	7
5 СТРУКТУРА ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»	7
6 САМОСТІЙНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	9
7 СТРУКТУРА, ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»	10
8 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ПРОЄКТУ ВЛАСНОЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ	11
9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ	11
10 КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ	11
11 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	12
12 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	Error! Bookmark not defined.
ДОДАТКИ	16
Додаток А	16
Додаток Б	17

ВСТУП

Практика «Психолого-педагогічна практика» здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» є невіддільною складовою освітньо-професійної підготовки майбутніх фахівців, що сприяє формуванню загальних та спеціальних компетентностей для ефективного здійснення професійної діяльності. Програма практики розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Вона є логічним продовженням навчальних курсів, що розглядають теоретичні, практичні питання здійснення освітньої діяльності у сфері психології загалом і сфері освіти дорослих зокрема, проводиться після опанування теоретичної частини та перед виконанням кваліфікаційної (магістерської) роботи, орієнтована на закріплення практичних вмінь і навичок майбутніх психологів на завершальному етапі професійної підготовки.

«Психолого-педагогічна практика» є одним із видів самостійної навчальної та науково-дослідної роботи студентів. У період практики закладаються основи досвіду професійної діяльності, практичних умінь і навичок, професійних якостей особистості майбутнього фахівця з психології за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр».

Готовність магістранта до проходження психолого-педагогічної практики визначається рівнем його фахової освіченості (наявність професійно значущих особистісних якостей і здібностей, морально-етичних настанов, професійних знань, умінь і навичок) і психологічної готовності до самостійної практичної роботи (позитивне ставлення до психологічної роботи, педагогічної і наукової діяльності, відповідним чином зорієнтовані особливості сприймання, уваги, мислення, пам'яті, динаміка і стійкість емоційно-вольових процесів та ін.).

Практика **«Психолого-педагогічна практика»** організовується кафедрою психології та особистісного розвитку ННІМП ДВНЗ «УМО» та проводиться на базі ДЗВО «Університет менеджменту освіти». Під час проходження практики здобувачі вищої освіти оволодівають сучасними психологічними методами викладання, розвиваються та вдосконалюються у плані особистісного та професійного.

1 ОПИС ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика практики
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія Спеціалізація: Психологія	Обов'язковий компонент
		Рік підготовки
		2-й
		Семестр
		3-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Заходи на базі практики
		60
		Самостійна робота
		30
		Вид контролю – залік

2 МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

Метою практики *«Психолого-педагогічна практика»* є розвиток професійних компетентностей здобувачів освіти, розвиток здатності здійснювати освітню діяльність у сфері психології загалом і сфері освіти дорослих зокрема, а також на межі предметних галузей, приймати відповідальності за навчання інших, працювати в команді, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Завдання практики «Психолого-педагогічна практика»:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з діяльністю викладачів психології в організаціях, установах різного типу;
- закріплення та поглиблення здобутих у процесі навчання теоретичних знань стосовно професійної діяльності викладача: застосування понятійного апарату науки; визначення змісту, структуризації навчального курсу; методів та організаційних форм подачі навчального матеріалу із психології; методів контролю і оцінки знань; просвітницької та профілактичної діяльності;
- організація процесу навчання, у тому числі, самостійної роботи студентів відповідно до їх індивідуальної освітньої траєкторії, набуття професійної компетентності й необхідності розвитку психологічної культури майбутніх фахівців;
- формування навичок педагогічної діяльності з використанням ефективних інноваційних форм та методів навчання та викладання;
- набуття практичного досвіду розробки та апробації тренінгових програм під запит цільової аудиторії;
- оволодіння навичками саморегуляції психоемоційного та функціонального стану, прийомами профілактики професійного згорання;
- усвідомлення необхідності розвитку професійного та особистісного самовдосконалення щодо викладання психології; розуміння сутності, змісту, принципів, психологічних умов вдосконалення педагогічної майстерності викладача;
- здатність до професійної рефлексії, критичного осмислення власної професійної діяльності, об'єктивного оцінювання проблем і перешкод у професійній діяльності викладача;
- здатність зайняти позицію лідера в освітньому процесі, переконувати здобувачів освіти у необхідності здобуття ключових компетентностей фахівця, необхідних для якісного і творчого виконання професійних функцій;
- здатність генерувати нові ідеї, визначати професійні цілі та перспективи у процесі викладання психології в умовах постійних змін і трансформацій сучасного суспільства;
- здатність демонструвати відповідальне ставлення до ролі викладача, підвищувати професійні вміння та здатність до самовдосконалення на основі систематичної цілеспрямованої роботи з науковою літературою, вивченням передового педагогічного досвіду тощо.

Під час викладацької практики у вищих навчальних закладах здобувачі освіти виконують певну дослідну роботу, яка включає:

- психологічний аналіз діяльності викладача;
- психологічну характеристику навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах;
- аналіз діяльності психологічної служби у вищій школі (за її наявності).

З КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПАРКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

Загальні та спеціальні компетентності, формування яких відбувається під час практики «Психолого-педагогічна практика», співвідносяться з програмними результатами навчання (знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики, аналізувати та впроваджувати у практику сучасні тенденції та результати наукових, прикладних вітчизняних і зарубіжних досліджень з урахуванням актуальної ситуації в Україні та світі.

СК2. Здатність обрати та застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики й техніки практичної діяльності з урахуванням світоглядних позицій та актуальних потреб споживачів психологічних послуг та стейкхолдерів, формувати аргументовані висновки та рекомендації за наслідками їх використання.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, здатність до професійної рефлексії, здатність проектувати індивідуальну освітньо-професійну траєкторію, формувати індивідуальний стиль професійної діяльності, реалізовувати стратегії професійного та особистісного самовдосконалення, навчання та саморозвитку на засадах андрагогічного підходу, критично осмислювати вітчизняний та світовий досвід освіти дорослих.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність до формування глибоких об'єктивних знань з найбільш актуальних проблем у галузі традиційних і інноваційних технологій та методів забезпечення ефективності психолого-педагогічної діяльності; навичок і методик майстерного викладання з урахуванням потреб сучасного ринку праці, стейкхолдерів, споживачів освітніх послуг; до виявлення можливостей підвищення ефективності освітньої діяльності.

Програмні результати навчання, що досягаються під час проходження практики «Психолого-педагогічна практика» дозволяють здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня:

ПР4. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, консуль-тування, корекція, психотерапія тощо) з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнтів, проваджувати їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість і забезпечувати ефективність власних дій, визначати перспективні та пріоритетні напрями надання психологічної допомоги на сучасному етапі розвитку суспільства.

ПР5. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій, пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР7. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх; проводити просвітницькі та освітні заходи з використанням новітніх підходів у сфері освіти дорослих; втілювати результати наукового пошуку у практичну діяльність; обирати стиль і форму викладу документів за допомогою програмно-технічних засобів.

ПР8. Доступно й аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість, доступно і аргументовано презентувати власні професійні доробки.

ПР11. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення по допомогу; визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до розвитку критичного мислення, підвищення професійної кваліфікації; відповідально ставитися і працювати над професійним самовдосконаленням та саморозвитком у парадигмі «навчання протягом усього життя»; уміти обирати оптимальні технології навчання дорослих і реалізовувати їх; постійно вдосконалювати власну педагогічну майстерність і професійно важливі якості особистості сучасного викладача вищої школи.

ПР12. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та гуманістичні, демократичні і загальнолюдські цінності, дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та міжкультурної толерантності; демонструвати у професійній та громадській діяльності соціально відповідальну, свідому поведінку, толерантно ставитися до осіб з іншими культуральними та/або гендерно-віковими характеристиками.

4 БАЗА ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Державна ліцензія – Серія АЕ № 636081 від 10.03.2015 р., IV рівень акредитації з правом видачі дипломів про вищу освіту державного зразка)

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 року №969-р утворено Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти», як головний навчально-науковий та дослідницький центр післядипломної педагогічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Сьогодні в структурі Університету функціонують: Центральний інститут післядипломної освіти, Навчально-науковий інститут менеджменту та психології, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти (БІНПО), науково-методичні центри, відділ з довузівської підготовки іноземних громадян, науковий та інші відділи, які здійснюють високопрофесійну освітню, науково-дослідну, науково-методичну діяльність з визначення та реалізації державної політики в сфері післядипломної педагогічної освіти, проблем професійного розвитку працівників освітньої галузі, впроваджують в освітню діяльність ідеї андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики.

Місія університету:

Університет менеджменту освіти здійснює комплексну освітню підготовку управлінців – професіоналів сфери освіти :

- в першу чергу з числа резерву на заміщення керівних посад, визначеного Міністерством освіти і науки України, Міністерством освіти і науки Автономної республіки Крим, обласними (Київським і Севастопольським міськими), районними (міськими) департаментами (управліннями, відділами) освіти і науки, навчальними та освітніми закладами;

- фахове зростання керівних і педагогічних кадрів різного рівня (підвищення кваліфікації, перепідготовка, спеціалізація, стажування тощо);

- проводить ґрунтовну науково-дослідну та науково-методичну діяльність з визначення та реалізації державної політики в сфері післядипломної педагогічної освіти та освіти дорослих, проблем професійного розвитку фахівців системи освіти та інших категорій;

- сприяє впровадженню в освітню діяльність ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики;

– виконує функції всеукраїнського навчального і науково-методичного центру післядипломної педагогічної освіти.

Освітню діяльність з підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «Бакалавр» та «Магістр» здійснюють структурні підрозділи Університету – Навчально-науковий інститут менеджменту і психології та БІНПО на основі повної загальної середньої освіти, освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр» за спеціальностями: «Управління персоналом та економіка праці», «Менеджмент», «Психологія», – на основі базової та повної вищої освіти, освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр» за спеціальностями (термін навчання – 1,5 року, друга вища освіта): «Управління персоналом та економіка праці», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Психологія» та специфічними категоріями: «Управління навчальним закладом», «Педагогіка вищої школи».

Освітній процес в Університеті забезпечують 12 кафедр на яких працює понад 100 науково-педагогічних працівників, з яких більше 80% мають науковий ступінь доктора та кандидата наук, а понад 60% – вчене звання професора та доцента, у числі науково-педагогічних працівників Університету – дійсні члени та члени-кореспонденти, провідні науковці структурних підрозділів Національної академії педагогічних наук України та ряду інших академій, до читання лекцій та участі у науково-практичних конференціях запрошуються зарубіжні вчені та викладачі.

Сьогодні Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України позиціонується як державний вищий навчальний заклад, що:

- надає здобувачам освіти, слухачам, аспірантам, докторантам можливість отримати повноцінну вищу освіту та вищу кваліфікацію, які відповідають сучасним вимогам;
- створює умови для їх науково-дослідної роботи;
- готовий до співпраці з громадськими організаціями та науковими спільнотами.

5 СТРУКТУРА ПРАКТИКИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»¹

№	Види та зміст роботи	Кількість годин
1.	Настановча сесія «Організаційні питання та оформлення звітної документації про проходження практики»	2 год.
2.	Вивчення досвіду роботи психологів, особливостей діяльності психологічної служби/департаменту в організаціях, установах різного типу	24 год.
3.	Участь у роботі конференцій, засіданнях фахових клубів	8 год.
4.	Відвідування майстер-класів практикуючих психологів	8 год.
5.	Участь у роботі тематичного круглого столу з обміну досвідом «Сучасні практики психологічної допомоги особистості»	4 год.
6.	Отримання клієнтського досвіду на базі Школи екофасилітації професора П.В. Лушина (за запитом здобувачів)	1 год. на здобувача освіти
7.	Індивідуальна супервізійна сесія (за запитом здобувачів освіти) з метою аналізу проблем, що виникають в роботі психолога з	1 год. на здобувача освіти

¹ Графік проведення практики «Психолого-педагогічна практика» на базі ДЗВО «Університет менеджменту освіти» укладається для кожної групи здобувачів освіти згідно з Додатком А.

	різними клієнтами щодо надання психологічної допомоги	
8.	Екофасилітативна інтерв'язійна сесія з метою обміну досвідом, виявленням спільних проблем та способів їх вирішення щодо надання психологічної допомоги особистості	3 год.
9.	Самостійна творча діяльність здобувачів освіти. Проектування власної траєкторії освіти, професійного становлення та розвитку в найближчій та віддаленій перспективах (див. п. 6, п. 8)	30 год.
10.	Складання звіту про практику «Психологічна допомога особистості» (див. п. 7, додаток Б)	7 год.
11.	Підведення підсумків, презентація проекту власної траєкторії освіти, професійного становлення та/або розвитку в найближчій та віддаленій перспективах (див. п. 7, п. 8)	2 год.
Всього		90 год.

6 САМОСТІЙНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Результати самостійної творчої діяльності здобувачів освіти під час практики мають відображати динаміку формування їх особистої стратегії психологічної допомоги іншим і самодопомоги; позначати зони особистісного та професійного розвитку; презентувати їх плани, можливості, перспективи реалізації набутого досвіду в найближчій та віддаленій професійній перспективах.

Результати самостійної творчої роботи у звіті про практику можуть бути представлені у формі наративів, есе, щоденника спостережень, малюнків, схем та ін. Поданий нижче перелік завдань є відкритим і може модифікуватися, доповнюватися іншими творчими завданнями, які видаються здобувачам освіти особливо актуальними для власного особистісного та професійного розвитку. Прояв такої ініціативи особливо вітається та позитивно оцінюється під час підведення підсумків практики «Психологічна допомога особистості» та оцінювання індивідуальних результатів здобувачів освіти.

Орієнтовний перелік завдань для самостійної творчої роботи здобувачів:

1. твір-роздум на вільну тему, що пов'язана з особливостями надання психологічної допомоги особистості та особистісного розвитку в стресових, кризових, травмуючих ситуаціях, з професійним становленням і діяльністю психолога;

2. відповіді на запитання (не менше трьох), представлених у проєктивній методиці: «100 запитань для оцінювання та проектування індивідуальних траєкторій психолога-консультанта в його навчальній та професійній діяльності : екофасилітативні картки» **[Error! Reference source not found.; Error! Reference source not found.; Error! Reference source not found.]**

3. щоденник спостережень здобувача освіти під час практики;

4. протокол і аналіз групової консультації та/або індивідуальної консультації, іншого заходу психологічної спрямованості, проведених психологами-наставниками під час практики;

5. протокол і самоаналіз проведеної здобувачем освіти групової консультації та/або індивідуальної консультації, іншого заходу психологічної спрямованості;

6. письмовий наратив/есе щодо моделі допомоги іншому та/або моделі самодопомоги, саморегуляції, психогігієни психолога;

7. підготовка стимульного(их) тексту(ів), інших роздаткових, діагностичних матеріалів проєктивного змісту, що можуть використовуватися психологом з метою психологічної допомоги та самодопомоги;

8. огляд та порівняльний аналіз декількох сучасних практик психологічної допомоги, представлених в українських і зарубіжних наукових розвідках;

9. укладання психологічної характеристики певної категорії категорій осіб (за віком, типом проблеми/запиту тощо), що потребують психологічної допомоги/супроводу, та окреслення орієнтирів, специфіки роботи з такими особами;

10. аналіз актуальних запитів, проблем у практиці психологічної допомоги та укладання відповідної класифікації;

11. порівняльний аналіз ефективності різних підходів, напрямків, модальностей психологічної допомоги у вирішенні психологічних проблем різного типу;

12. укладання списку літературних джерел з проблеми «Психологічна допомога особистості в сучасних умовах» (не менше 20 найменувань, у тому числі: монографії, наукові статті, опубліковані упродовж останніх 10 років в українських психологічних виданнях (категорія А, Б), міжнародних журналах, що індексуються в наукометричних базах Scopus, Web of Science) [Error! Reference source not found., с. 64-85].

7 СТРУКТУРА, ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ «ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ»

Індивідуальний звіт про практику дозволяє студентам відрефлексувати та узагальнити отриманий досвід, закріпити навички аналізу практичної діяльності психолога, добору видів та форм роботи з різними цільовими (віковими, професійними та ін.) групами споживачів психологічних послуг в організаціях різного типу (освітніх, виробничих та ін.). У звіті також має відображатися специфіка організації та функціонування психологічної служби/департаменту та діяльності психолога в закладах, на базі яких проходила практика.

Структура звіту включає такі блоки:

1. опис організацій, на базі яких проводилася практика, їх мета, завдання, основні напрямки діяльності, проекти тощо;

2. представлення мети, основних завдань, напрямків діяльності, функцій психолога та/або психологічної служби/департаменту в структурі даних організацій;

3. характеристика особливостей надання психологічної допомоги клієнтам в роботі психолога(ів) на базі практики;

4. укладання психологічної характеристики цільової аудиторії, з якою працюють психологи на базі/ах практики;

5. характеристика однієї або декількох напрямків/модальностей психологічної допомоги, з якими ознайомилися під час практики (засновник, основна ідея та принципи психологічної допомоги, методики, техніки тощо);

6. виконання самостійного творчого завдання (див. п. 6).

7. розроблення проєкту власної траєкторії освіти, професійного становлення та/або розвитку на найближчу/віддалену перспективу у вигляді письмового наративу, есе, колажу, MindMap, презентації PowerPoint тощо (див. п.8).

Співвідношення обсягу структурних компонентів звіту визначається здобувачем освіти самостійно з огляду на його уподобання, переваги, індивідуальні траєкторії, стратегії розвитку та входження в професійну психологічну діяльність під час проходження практики та має включати виконання як мінімум 5 із зазначених вище завдань для самостійної творчої роботи.

Оформлення звіту:

1. формат А4, шрифт Times New Roman, кегль 14, через інтервал 1.5; межі сторінки: 2 см з усіх боків; абзац з відступом 1 см; нумерація сторінок праворуч;

2. титульна сторінка за зразком (додаток Б);

3. виклад основного матеріалу;

4. список використаних джерел; посилання у тексті на кожне джерело обов'язкове, наприклад [4], або [11, с. 53], або [12; 6; 7];

5. обсяг звіту до 20 сторінок.

Більш докладно ознайомитися з технічними вимогами до оформлення звітної документації (таблиці, рисунки тощо) в Мануалі до атестації здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів зі спеціальності 053 «Психологія» [Error! Reference source not found.].

8 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ПРОЄКТУ ВЛАСНОЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ

Презентація проєкту власної траєкторії освіти, професійного становлення та розвитку на найближчу/віддалену перспективу відбувається під час підведення підсумків практики, передбачає змістовне та лаконічне усне повідомлення до 5-7 хв. Унаочнення та візуалізація власного проєкту вітається [Error! Reference source not found.; Error! Reference source not found.].

Стимульні запитання, що стануть у нагоді здобувачам освіти при проєктуванні індивідуальної освітньо-професійної траєкторії:

- Яка психологічна модальність мені імпонує або навпаки відштовхує?
- В якій сфері діяльності я реалізую та/або хочу реалізовувати набуті психологічні компетентності?
- Які освітні, професійні цілі я ставлю перед собою та до чого прагну в найближчій/віддаленій перспективах?
- Наскільки мої цілі та прагнення є реалістичними?
- Які першочергові та другорядні кроки на шляху до мети мені потрібно здійснити, які завдання виконати?
- На які наявні ресурси я можу спиратися? Яких ресурсів мені бракує?
- Що або хто може завадити реалізації мого проєкту?
- Якими є часові рамки для реалізації визначених кроків, завдань, досягнення мети?
- Якими є показники досягнення мети, реалізації планів, проєкту?
- Наскільки я впевнений(а) у визначених цілях, орієнтирах?
- Якою мірою я готовий(а) до переформатування свого проєкту та за яких умов?
- Якими можуть бути мої альтернативні проєкти?..

Укладання власного переліку подібних запитань і відповіді на них дозволить здобувачам освіти відрефлексувати актуальну й найближчу зону особистісного/професійного розвитку, тому є корисним і дієвим інструментом проєктування.

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час практики «Психологічна допомога особистості» акцент зроблено на активному навчанні, інноваційних методах, активізації самостійної роботи здобувачів освіти, використовуються активні та інтерактивні методи взаємодії, загально психологічні та специфічні методи навчання, зокрема, групові дискусії, робота в підгрупах, групова фасилітація, метод проєктів, кейс-метод та ін.

10 КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточний контроль передбачає контроль відвідування студентами заходів практики «Психологічна допомога особистості» та виконання ними поточних завдань.

Оцінка звіту з практики та презентації проєкту власної освітньо-професійної траєкторії здійснюється комісією у складі відповідальних за практику викладачів кафедри.

Підсумковий контроль знань – залік.

11 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна оцінка роботи студента під час практики має внутрішній локус – самооцінка учасником значущості набутого під час практики досвіду та зовнішній – експертна оцінка викладачів, відповідальних за практику, залучених спеціалістів. Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для заліку)
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Види діяльності здобувачів освіти, результати та критерії оцінювання:

– відвідування та активна участь у всіх заходах практики, повнота і вчасність виконання всіх передбачених видів роботи, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання професійних задач – 40 балів;

– підготовка письмового звіту про практику – 40 балів;

– підготовка та презентація проєкту власної траєкторії освіти, професійного становлення та/або розвитку під час підведення підсумків практики (захисту) – 20 балів.

Оцінювання проводиться у % від кількості балів, виділених на кожний вид роботи за такими критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, має суттєві зауваження, недоліки;

60% – завдання виконано повністю, має суттєві зауваження, недоліки;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, має незначні зауваження, недоліки;

100% – завдання виконано повністю, вчасно і без зауважень.

9. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів PhD з навчальної дисципліни проводиться у формі усного опитування та письмового тестування з кожного модуля. З кожного модуля здобувачам PhD пропонується 10-15 тестів закритої форми множинного вибору з 1 правильними відповідями з п'яти можливих. На практичних заняттях оцінюється активна участь в обговоренні проблемних ситуацій та виконанні завдань.

Підсумковий контроль знань – залік.

10. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни

«Методика викладання психології у вищій школі», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної діяльності під час розв'язання індивідуально-дослідницьких завдань, здійснювати аналіз ситуацій педагогічної взаємодії з метою її вдосконалення та корекції;
- вміння аналізувати ефективність авторської тренінгової програми, що розроблена в межах формувального експерименту дисертаційного дослідження.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 10.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

- 0% – завдання не виконано;
- 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Позитивні оцінки виставляються лише тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Таблиця 10.1

Шкали оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендована література

11.1. Базова література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Жуков С. М. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах: навч. посіб. / Сергій Михайлович Жуков, Вячеслав Валентинович Самойлов. – Артемівськ : ДонУЕП, 2015. – 435 с.
3. Карандашев В. Н. Методика преподавания психологии : [учеб. пособие] / В. Н. Карандашев. – СПб. : Питер, 2005. – 250 с: ил. – (Серия «Учебное пособие»).
4. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. –

Мукачево : МДУ, 2017. – 53с.

5. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. Бойко-Бузиль, С.Л. Горбенко та ін. – К. : Атіка, 2012. – 272 с.

6. Нагасв В. М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / В.М. Нагасв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

7. Перспективні освітні технології: науково-методичний посібник / За ред. Т.С. Сазоненко. – К.: Гопак, 2000. – 560 с.

8. Резван О. О. Методика викладання у вищій школі / О.О. Резван. – Харків, ХНАДУ: «Міськдрук», 2012. – 152 с.

9. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.Слєпкань. – К.: НПУ, 2005. – 239 с.

11.2. Додаткова література:

1. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А. В. Цимбалюк, С. Я. Цимбалюк // Державна податкова адміністрація України; Академія держ. податкової служби України. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 144 с.

2. Булгакова Н. Б. Методика викладання у вищій школі: [навч. посібник] / Н.Б. Булгакова, В.О. Рахманов. – К. : НАУ, 2012. – 204 с.

3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

4. Кудіна В. В. Психологія вищої школи : [курс лекцій] / В. В. Кудіна, В. І. Юрченко. – К. : КСУ, 2004. – 176 с.

5. Козлова Г. М. методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. – 200 с.

6. Максименко С. Д. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога / С. Д. Максименко, Т. Б. Ільїна // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – № 1. – С. 2–6.

7. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 65 с.

8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / В.Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

9. П'ятницька В. Основи наукових досліджень у вищій школі / В. П'ятницька, І. Позднякова – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 116 с.

10. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / [З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

11. Плекаємо педагогічну майстерність : Навчальний посібник / В.А. Семиченко, О.С. Снісаренко, О.В. Брюховецька, А.Ш. Кудусова. – Вінниця : Планер, 2010. – 674 с.

12. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Практикум: [навч. посібник] / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 336 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.psych.kiev.ua>

13. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

14. Ушкаренко В. О. Організація самостійної роботи студентів /В.О. Ушкаренко, Н.Д. Смолієнко, І.В. Осадчук, Т.І. Виноградова. – Херсон: Айлант, 2005. – 96 с.

15. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник /М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 351 с.

16. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С. Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НПН України <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgraduate-postdoctoral>
4. Веб-сторінка кафедри психології управління: <http://umo.edu.ua/institutes/cippo/struktura/kafedra-psikhologhiji>
5. Офіційні сайти періодичної літератури:

<i>Назва журналу</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Актуальні проблеми психології	http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv
Вісник післядипломної освіти серія «Соціальні та поведінкові науки»	http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki
Актуальні питання сучасної психології	http://library.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii_1_2015.pdf
Experimental Psychology	https://us.hogrefe.com/products/journals/experimental-psychology#c4338
International Journal of Science and Research (IJSR)	https://www.ijsr.net/index.php
American Psychologist	https://www.apa.org/pubs/journals/amp/

6. Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

<i>Назва</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України	http://psychology-naes-ua.institute/
Інститут соціальної і політичної психології НАПН України	http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/polit_psychology/
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua

7. Соціальні мережі для співпраці вчених усіх наукових дисциплін:

- Academia.edu: <https://www.academia.edu/>
- ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
- Соціальні мережі науковців (Scientific Social Community): <https://www.science-community.org/uk>
- Українські науковці в світі (Ukrainian Scientists Worldwide): <https://www.science-community.org/uk>

ДОДАТКИ

Додаток А

**ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ
«ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ» НА БАЗІ
УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ**

Група _____ з _____ р. по _____ р.

Дата, час	Захід, місце проведення	Тема, зміст роботи	Відповідальні особи

**Контакти психологічної служби «PSY U2»,
Школи екофасилітації професора П. В. Лушина**

Координатори психологічної служби «PSY U2»:

– від ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти» – Світлана Олександрівна Хілько, тел. 097-226-16-94; Світлана Вікторівна Шевченко, тел. 067-231-33-67;

– від УАЕПД – Олена Вікторівна Лашко, запис на психологічну консультацію на базі Школи екофасилітації професора П. В. Лушина – (067)733-03-63; запис на індивідуальну психологічну консультацію від фахівців Психологічної служби «PSY U2» – (093) 080-21-42.

Координатор «Школи екофасилітації професора Павла Лушина»: Катерина Іванівна Горішня (запис на навчання), тел. 093-008-34-24.

Додаток Б

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології**

Кафедра психології та особистісного розвитку

ЗВІТ

**ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ
«ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ»**

Здобувача вищої
освіти групи ПБ-17-Г2

Іванова Сергія Олександровича

(Підпис)

Керівники практики
«Психологічна допомога особистості»:

д. психол. н., професор

Лушин Павло Володимирович

(Підпис)

к. психол. н., доцент

Сухенко Яна Валеріївна

(Підпис)

к. психол. н., доцент

Хілько Світлана Олександрівна

(Підпис)

Київ
2021 рік